

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

98. Riccius toto regno laudar. quo modo?

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

hominibus retineri, fortunarique piorum laborum aliquo proventu; Regis quidem umbram Riccium non vidisse, nedum conuersionem per-
egisse. Potestatem illam vastissimam profeminandi Euangelij, & Pro-
vinciarum clamores luctuosos, flagitantium Magistros fidei, poscenda
primum hæc à Deo esse, multa lachrymarum, & precum vi; paranda
interim Sinensis linguæ præsidia ardua, sed necessaria; ac tum demum
paratam operam ad hoc ministerium deferendam: quibus clarè compet-
tis quæ venerant remensi mare, sibi probæ mentis meritum retulere;
nobis testes fuere minimè dubij, quantum inter iudicia interfit quæ ex
præsentibus & longinquis formantur. Ex operariis quos dixi, Valigna-
nus, Ferreitam destinauerat Pechinum, cum parte potissima instrumen-
ti sacri, magni pretij libris, & comætu familiæ satis numerosæ, quæ
post mensium quatuor nauigationem in transuersum acta fluuius for-
buit; nec spes erat fratrem Fernandium iuuenem, quem terra prægres-
sus Ferreira illorum custodem reliquerat, extorturum quicquam de
vénatorum manibus, nisi Riccio intimus Fummocamus Mandarinus,
Pechino suos illico expeditisset, contestatus res Patrum suas esse, secum
illi agendum qui eas attingeret; hinc amissorum pars saltem recepta est,
sed non præcipua: causam naufragio præbuit, ripas suas transcendens,
& operiens fluuius, ad quas cæco cursu allisâ nauis dissiliit. Vbi iuuat
obiter videre, Sinarum Reges quàm nihil barbarum erga suos populos
habeant, nihil vile ac minus liberale quam maximi Principes in Eu-
ropa (etsi rerum tunc poriens Vanlié auaritiæ esset insatiabilis.) Anno,
scribit Riccius, præcedenti, eluione imbrium Pechini multæ domus
euerse, magno omnium damno; aquis latè stagnantibus campi suis
cum pagis obruti; secuta inde annonæ caritas, & fames, & ex morbo
lethali mortalium strages; passimque parentes per vrbis compita, fi-
lios vendebant minoris assibus viginti aut triginta: restituendis pau-
perum ædibus, & inopiæ leuandæ, aureorum ducenta millia Rex de-
dit. Horrea orizæ publica iussit plebi vrbanae & confinium pagorum
vilissimo pretio diuidi; & multis locis diurnam demensam egenis qui
eò concurrerent paratum distribui, & hæc quidem sub oculis Riccij,
quibus etiam liberaliora Reges alij Sinarum nobis exhibebunt in le-
niendis populorum calamitatibus.

Iucundè opinor, sed breuiter suo loco hic redam, quod superiori libro
coactus attingi cum sit Doctorum inter Sinas multitudo innumerabi-
lis, & pro se quisque ingenij famam & doctrinæ cupidissimè ambient,
ferè illam solent lucubrationibus edendis captare, quibus angustio-
rem materiam cum scientiæ suggerant quas propemodum solas tra-
ctant politica nimirum & ethnica, quicquid aliud argumenti fors
obicit, modo splendidum aut nouum, in id auidè stylum iniiciunt.
Verumque rati nostrorum in Sinas aduentui inesse, seripcionibus suis
putarunt plausibilem; itaque de lege quam docebant; de nouo ad oc-

H h 2

98.
Riccius toto
regno lau-
dat. quo mo-
do?

casum orbe sibi catenus ignoto (hic enim iis erat Europa) de aduectis inde ingenij artisque miraculis; de incomparabili Doctoris Matthæi Riccij sanctimonia & doctrina, libri absquenumero historici, panegyrici styli omnis, ab literatis compositi, editi, in publicum totumque imperium ea multitudine dissipati; ut memoriæ nunquam defecturæ argumentum illorum traditum videatur. Paucis retro annis vnus lucem vidit cui narrationum admirabilitas, copia & varietas, simplicium iuxta & eruditorum conciliauit approbationem, cum summa voluptate. Fronte indicem hunc ferebat, *De rebus quas andui*. Libri corporis farrago diuersarum enarrationum atque euentuum, nullo contexta vel nexu vel ordine, & ob hanc ipsam varietatem temerariam accepta. Vltimi capiti vltimo argumentum auctor indiderat *Lex, mores, opus, & quicquid potest sciri optabile narrari de Patribus Matthæo Riccio, & Lazaro Cattaneo*. At enim iis paucis quæ fortè viderat; vel, ut præ se ferebat, auditu acceperat; mentiendo, fingendo interseruerat quicquid inexpectatum adoxum, & atopum posse cogitarat, lectorem otiosum prodigiali varietate oblectare: venit is liber in manus Iudæi, habitantis Caifuni, Honanæ Prouinciæ vrbe primaria, qui Iudæos ratus de quibus agebatur quod vnum colerent dominum cæli Deum, nec tamen essent Sarraceni, magno sibi honori duxit tantorum hominum popularitatem; nam ad legem quod spectat, Moscm Confusio, Scripturas diuinas Philosophia Sinensi, Hebraicas literas caractere notarat ordinis Literati, cui se adiunxerat, proinc à suis Caifuni Synagoga exclusus, legis desertor monstrabatur, quod eo arctius hominem, Riccio necēbat, quo desertionis suæ patrociniū in tanti viri sanctimonia & doctrina, se nactum putabat, qui potuisset Moscm amico fœdere, Confusio iungere & salua religione Iudæus & Sina esse. Eius ergo tūm desiderio tum honorifici alicuius captandi numeris Pechinum se contulit, vbi primò ad Riccium aditū salutans exclamauit fratres sumus, & eas amoris significationes dedit, ut eum Riccius arbitratus sit esse Christianum, parique beneuolentia salutatū, in sacellum statim deduxerit, quod erga inuisentes constanter obseruabat; agebatur adhuc Beati Præcursoris natale octiduum, prostabatque tabula in altari, vbi manu solerti augustissima Dei parens expressa spectabatur; inde puer Iesus parte altera Ioannes; agni ut moris est depingi, vellere semitectus. Christiana ignorans Iudæus, & suorum rudis, Rebeccam interpretatus est Virginem; Iesum ex cutis læuore Iacobum; Ioannem Elau pilosum, ac hec, inquit, imagines non colimus, non possum his nostris Patribus quin reuerenti proclinatione honorem exhibeam; inde quatuor intuens, quorum ex pariete pendeabant icones, quæ sicut ad læuem an ad pilosum ij pertinerent? ad læuem Riccius cum dixisset, (nam erant quatuor sacri Euangelij Scriptores) Iudæus suo errori consonus, quatuor putauit ex duodecim Patriarchis. Hinc iam nimis apertè suspectum interrogat Riccius Christianus sit

98.
Iudæi in fin.